

УДК 330.322:502.131.1:339.1

Нечасва І.А.<sup>1</sup>, Онуфрієнко Н.Л.<sup>2</sup>

<sup>1</sup> доц. НУ «Запорізька політехніка»

<sup>2</sup> ст. викладач НУ «Запорізька політехніка»

## **ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ІНВЕСТИЦІЙ (НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ)**

Глобальні виклики, пов'язані зі зміною клімату, виснаженням ресурсів та соціальною відповідальністю, трансформують вимоги до бізнесу. Сектор торгівлі (ритейл), що характеризується високим споживанням енергії, значними обсягами відходів та складною логістикою, перебуває під особливим тиском стейкхолдерів щодо мінімізації негативного екологічного впливу. Впровадження екологічних інвестицій (ЕІ) - капіталовкладень у заходи, спрямовані на зниження негативного впливу на довкілля та підвищення ресурсної ефективності - перетворюється з етичного обов'язку на стратегічний чинник економічної ефективності. Актуальність теми посилюється регіональним контекстом. В Україні, у період післявоєнної відбудови, «зелені» інвестиції у приватний сектор розглядаються як один з основних елементів створення більш стійкої та резильєнтної економіки, підтримуваний відповідними політичними та фінансовими інструментами [1; 2].

Економічна ефективність ЕІ проявляється через два основні канали: прямі вигоди (операційна ефективність) та непрямі вигоди (ринкова та репутаційна вартість).

Емпіричні дослідження підтверджують позитивний зв'язок між екологічною/кліматичною активністю та фінансовими показниками. Дослідження [3] виявили, що ініціативи щодо боротьби зі зміною клімату мають позитивний вплив на фінансову результативність продовольчих, бакалійних та супермаркетних мереж, доводячи позитивний зв'язок між екологічними інвестиціями, еко-ефективністю (скороченням екологічних витрат на одиницю доходу) та фінансовим результатом. «Зеленіші» портфелі (включно з торговельною нерухомістю) отримують премії в оцінці активів і демонструють кращі операційні ефекти. Для ритейлу, який часто володіє або орендує великі площі, інвестиції в енергоефективність будівель (сертифікація за стандартами BREEAM/LEED) знижують операційні ризики та збільшують капітальну вартість об'єктів. Отже, ЕІ є каталізатором для зменшення витрат, збільшення доходу та підвищення ринкової капіталізації [4].

Підприємства торгівлі можуть зосередити ЕІ на кількох напрямках, визначених як найкращі екологічні управлінські практики (табл. 1) [1; 5].

Регіональний контекст додає нові аспекти економічної ефективності [2]:

Таблиця 1 – Напрями ЕІ підприємств торгівлі

| Екологічні управлінські практики                     | Напрямок інвестицій                                                                                                                                                       | Економічний ефект                                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Енергоефективність                                   | Перехід на енергоефективне холодильне обладнання, використання дверей на холодильних вітринах, впровадження систем рекуперації тепла та перехід на природні холодоагенти. | Модернізація холодильних систем є високоприбутковою ЕІ. Технічні й економічні розрахунки демонструють значну економію електроенергії та чіткі терміни окупності інвестицій, безпосередньо призводять до зниження операційних витрат.                                    |
| Управління відходами та ресурсами                    | Впровадження систем управління відходами (сортування, пресування, переробка), інвестиції у технології зменшення харчових втрат, перехід на екологічну упаковку.           | Зменшення витрат на вивезення відходів, потенційний дохід від продажу вторинної сировини, а також зменшення втрат товарів, що безпосередньо впливає на маржу.                                                                                                           |
| Зелений маркетинг та управління ризиком greenwashing | Екологічні інвестиції підвищують нематеріальну вартість (Гудвіл). Споживачі все частіше віддають перевагу екологічно відповідальним ритейлерам.                           | Оцінка практики «екологічних» претензій у підкреслює ризик greenwashing. Недостовірні або не підкріплені ЕІ претензії можуть призвести до репутаційних втрат і, як наслідок, до зниження фінансових показників. Тому ЕІ мають бути реальними, вимірюваними та прозорими |

- резильентність. Енергоефективність та власна генерація енергії (сонячні панелі на дахах) зменшують залежність від централізованих мереж, підвищуючи операційну стійкість бізнесу в умовах воєнного часу та післявоєнних відновлювальних процесів;

- доступ до фінансування. Міжнародні фінансові установи та національні програми відновлення надають пріоритет фінансуванню «зелених» проектів. ЕІ відкривають доступ до пільгових кредитів, грантів та інструментів технічної допомоги, що знижує вартість капіталу для цих проектів;

- технічна допомога. Настанови та найкращі практики (наприклад, European Commission (JRC)) можуть бути адаптовані для українського ритейлу, скорочуючи витрати на розробку власних екологічних стратегій.

Отже, економічна ефективність впровадження екологічних інвестицій у підприємствах торгівлі є доведеним фактом, який реалізується через зниження операційних витрат, підвищення капітальної вартості активів та зміцнення ринкової позиції. Екологічні інвестиції більше не є додатковими витратами, а є необхідною стратегічною інвестицією, що забезпечує довгострокову економічну стійкість та конкурентоспроможність.

### СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Schönberger H., Galvez Martos J. L., Styles D. Best Environmental Management Practice in the Retail Trade Sector: Learning from frontrunners [Електронний ресурс]. 2013. 453 p. URL: [https://susproc.jrc.ec.europa.eu/product-bureau/sites/default/files/inline-files/RetailTradeSector\\_0.pdf](https://susproc.jrc.ec.europa.eu/product-bureau/sites/default/files/inline-files/RetailTradeSector_0.pdf)
2. Можливості залучення приватного сектору до зеленої та стійкої відбудови України: узагальнюючий звіт [Електронний ресурс] / IFC, World Bank Group. 2023. URL: <https://www.ifc.org/content/dam/ifc/doc/2023/synthesis-report-private-sector-opportunities-for-a-green-resilient-reconstruction-ukraine-uk.pdf>
3. Issa B., Ben Abdallah S., Gabsi F. B. Relationship Between Socio-Efficiency, Eco-Efficiency, and Financial Performance of European Companies: A Sector Study. *Journal of Risk and Financial Management*. 2025. Vol. 18, № 4. P. 171. DOI: <https://doi.org/10.3390/jrfm18040171>
4. Devine A., Yönder E. Impact of Environmental Investments on Corporate Financial Performance: Decomposing Valuation and Cash Flow Effects [Електронний ресурс]. *Journal of Real Estate Finance and Economics*. 2021. URL: <https://ssrn.com/abstract=3947873>, DOI: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3947873>
5. 2° Investing Initiative. Sustainable Finance Observatory. Market review of environmental impact claims of retail funds in Europe: report [Електронний ресурс]. 2023. URL: [https://sustainablefinanceobservatory.org/wp-content/uploads/2023/08/2DII\\_Market-review-of-environmental-impact-claims.pdf](https://sustainablefinanceobservatory.org/wp-content/uploads/2023/08/2DII_Market-review-of-environmental-impact-claims.pdf)